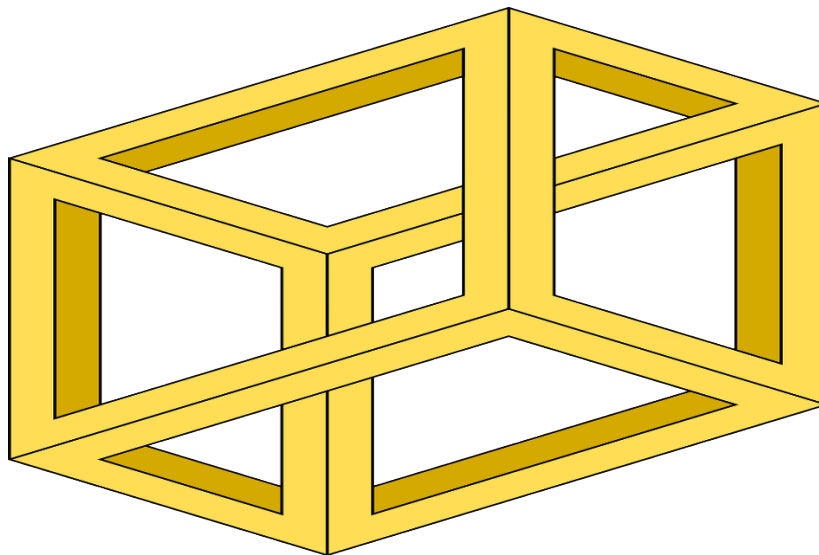

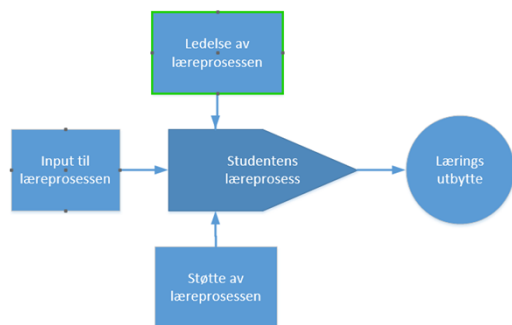
 Fagskolen i Nord			Dok.id.: 1.1.4.4.2	
Veiledning til hvordan Fagskolen i Nord kan bidra for å fremme studentens læring og læringsutbytte			Dok.type: Styringsdokumenter	
Versjon: 1.01	Skrevet av: Harry Haugen	Gjelder fra: 12.11.2025	Godkjent av: Harry Haugen	Sidenr: 1 av 13

Veiledning til hvordan Fagskolen i Nord kan bidra med for å fremme studentens læring og læringsutbytte.

Læringsprosessen, hva er skolens og lærerens bidrag til studentenes læringsprosess.

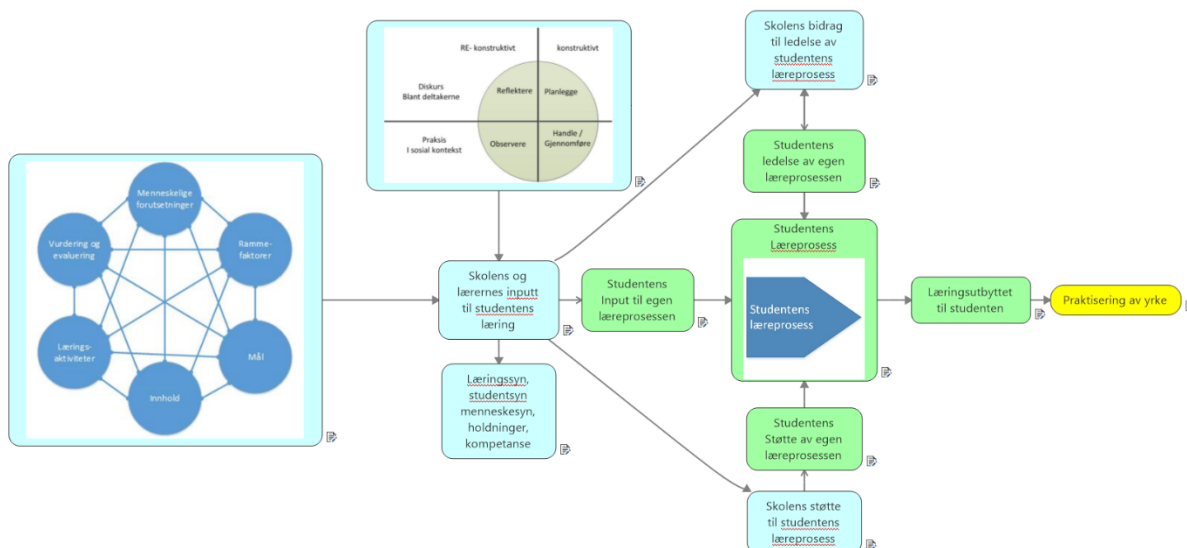
Vi kan se på all læring som en prosess der det må være et input til læreprosessen for å skape læring. Input kan studenten skaffe seg selv gjennom artefakter som bøker, nett, film mv. Eller læreren kan bringe inn informasjon og utfordringer til prosessen. Læreprosessen må også både ledes og støttes. Resultatet vil være studentens læringsutbytte.

Hvis vi tenker oss læring som en prosess som skjer i studentens hode og som påvirkes av studentens studiekompetanse, selvedelse, selvbylde (den indre prosessen, grønn farge i figuren på side to) og ytre påvirkning fra skolen, lærer, læremidler og andre artefakter, (Blå farge i figuren på side 2). Alt dette hviler på en sosial arena bestående av medstudenter, familie, venner og bekjente og resten av verden omkring. (alt det hvite på figuren på side 2).

En viktig forutsetning for å skape læring er språket. Å skape grunnlag for å kommunisere om faglig innhold forutsetter at studenter og lærere utvikler et felles kommunikasjonsspråk. Nomenklaturen i det enkelte fag bør derfor ha fokus i alt læringsarbeid.

Hva er det da vi som ledere og lærere kan bidra med for å fremme studentenes læring?

1 Tanker om skolens muligheter til å påvirke studentenes læring og dermed studentenes læringsutbytte:

Vi som skole og lærer kan se på vår rolle som ytre bidragsytere som skal fremme studentens læreprosess og læringsutbytte i den hensikt at vedkommende skal ha holdninger, ferdigheter og kunnskaper som skal tjenes samfunnets og næringslivets behov.

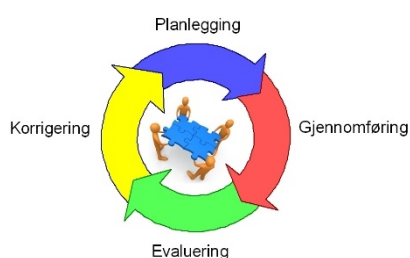
Veiledning til hvordan Fagskolen i Nord kan bidra for å fremme studentens læring og læringsutbytte	Versjon.: 1.01	Dok.id.: 1.1.4.4.2
	Side : 3 av 13	

2 Studentens Læreprosess

Se også: [Læringsutbyttet til studenten](#)

Eier: Studenten eier sin egen læreprosess:

Ser vi mer detaljert på studentenes læreprosess kan den beskrives slik:

Figuren beskriver 4 faser, Planlegging representerer studentens planlegging av eget læringsarbeid. Gjennomføring representerer studentens gjennomføring av aktiviteter som har til hensikt å fremme egen læring. Evaluering handler om studentens vurdering av kvaliteten på eget læringsarbeid og Korrigering representerer studentens refleksjon over hva de har lært, hvordan de har arbeidet med egen læring i den hensikt å treffe tiltak som forsterker eget læringsutbytte. Lærers rolle i denne sammenhengen blir å støtte opp om studentens læringsarbeid ved å hjelpe studenten i arbeidet med planlegging, gjennomføring evaluering, samt refleksjon og korrigering.

Vi vet ganske mye om læring og det finnes en rekke læringsteorier som skal gjøre oss i skolen i stand til å gjøre kloke valg med tanke på å fremme enkeltstudentens læring og bidra til et godt læringsutbytte.

Studentens læreprosess, input til denne, studentenes egne støtteprosesser og studentens ledelse av egen læring hviler på det miljøet og den kulturen som vedkommende er formet i. Foresatte sin oppfølging av studenten læring i barne-, ungdoms -og videregående skole er en del av dette. Det samme kan sies om tidligere skolars bidrag til studentens forkunnskaper, ferdigheter og holdninger.

Hva vet vi om læreprosessen generelt?

Vi har en rekke pedagogiske teorier som sier noe om dette. Vi har også gjort oss erfaringer som undervisere som danner grunnlaget for våre kunnskaper og erfaringer om læring.

Sentrale teorier i så henseende er for eksempel:

Sosialkonstruktivistisk læringssyn

Med et sosialkonstruktivistisk teorigrunnlag tar man utgangspunkt i at viten blir til gjennom sosial interaksjon og individuell kognitiv tenkning.

Innenfor denne vitenskapsteoretiske retningen mener man blant annet at måtene vi betrakter verden på alltid er plassert i, og påvirket av, en kulturell og historisk kontekst. Kunnskap er artefakter i vår kultur, og vi må ikke tro at vår forståelse av virkeligheten nødvendigvis er bedre enn andres.

Sosial konstruktivisme tar utgangspunkt i at både læring og kunnskap må sees relatert til kultur, språk og det øvrige fellesskapet et individ hører til i. Læring starter ikke «der ute» eller «inne i hodet» på individet, men med språket som et kulturelt fenomen. Språk finnes overalt og på alle læringsarenaer, både muntlig og skriftlig. Fordi den sosiale konstruktivismen er lett å koble til praktiske hendelser i klasserommet har den blitt en populær teori innenfor pedagogikken. Lev Vygotskij blir ofte omtalt som en sosial konstruktivist, men siden hans teori også inkluderer barn og unges kognitive utvikling, blir denne gjerne omtalt som sosiokulturell læringsteori og definert som en egen pedagogisk hovedteori.

Kognitivisme

Innenfor kognitivismen forstår en mennesket som aktivt vesen, som ikke kun responderer på ytre stimuli (jf. behaviorismen). Kognitivistene etablerer dessuten et skille mellom informasjon og kunnskap. Informasjon er noe som kan overføres mellom individer, mens kunnskap først kan oppstå når en enkelt aktør setter informasjon inn i en sammenheng der vedkommende bygger videre på eksisterende kunnskaper.

Veiledning til hvordan Fagskolen i Nord kan bidra for å fremme studentens læring og læringsutbytte	Versjon.: 1.01	Dok.id.: 1.1.4.4.2
	Side : 4 av 13	

Kognitivismen opererer i denne sammenhengen med to sentrale begreper: assimilasjon og akkomodasjon. Assimilasjon handler om at informasjon får plass i et eksisterende skjema (forståelsesramme), mens akkomodasjonen handler om å gjøre endringer av eksisterende skjema, der ny informasjon i utgangspunktet ikke finner en naturlig plass. Først når skjemaet endres kan informasjonen legges til eksisterende kunnskaper. Kognitiv læringsteori ser dermed på læring som en omstrukturering av individet sin måte å oppfatte på, der læringen skjer gjennom endring av kognitive skjema. Dette gjør at kunnskapsinnhenting blir en aktiv prosess, der all ny informasjon blir omarbeidet på individnivå før det kan legges til eksisterende kunnskaper.

Kognitiv læringsteori tar utgangspunkt i at læring skjer i individet, og at læringen er situert - det vil si at læring i høy grad er avhengig av den sammenhengen den enkelte lærer i. I et konstruktivistisk læringsmiljø blir det lagt til rette for at den som skal lære får anledning til å vurdere ny informasjon opp mot sin egen eksisterende kunnskap, og på den måten bygge nye kunnskapsstrukturer. En konsekvens av dette læringssynet er at læreren skal hjelpe den enkelte lærende med selv å komme i gang og gjennomføre disse prosessene.

I motsetning til behaviorisme er individet her mer aktivt deltakende i egen læring, og læringen preges av individuell problemløsning og oppgaveløsning. For utviklingen av teknologistøttet læring betyr det at de tekniske løsningene skal legge til rette for at studenter er aktivt engasjert i oppgaveløsning, og at disse oppgavene kun blir tilrettelagt av lærere.

Kognitiv læring, oppsummert:

- Aktivitetsorientert undervisning i relasjon til studentenes forkunnskaper
- Bearbeiding av forestillinger (pensum er her gitt)
- Aktiviteter tett relatert til primære kilder og materiale som kan manipuleres
- Individuelt arbeid med vekt på dybde og resonnering med begreper
- Vurdering av studentenes forståelse

Sosiokulturell læringssyn

Et sosiokulturelt læringssyn bygger på en antakelse om at læring skjer gjennom bruk av språk og deltakelse i sosial praksis. Et viktig utgangspunkt er russeren Lev S. Vygotskys teorier og forsøk fra 1920- og 1930-tallet. Dette perspektivet på læring vektlegger betydningen av sosiale rammer rundt menneskers handlinger.

Et vesentlig element i det sosiokulturelle synet på læring er bruken av medierende artefakter og hvordan disse virker inn på kommunikasjonen mellom mennesker. Begrepet mediere viser her til at vi fortolker verden gjennom redskaper som er forankret i ulike sosiale praksiser. Vygotskys ideer danner her utgangspunkt for såkalt aktivitetsteori, som forutsetter at fysiske og intellektuelle redskaper medierer virkeligheten for mennesker i konkrete virksomheter.

Menneskets tenkning må forstås i forhold til den sosiale virksomhet det er en del av (Säljö 2001). Læring skjer gjennom deltakelse i sosial praksis, der individet må tilpasse seg ulike typer sosiale språk som eksisterer i institusjonene (Lave og Wenger 1991). Innenfor utdanningsinstitusjoner vil slike spilleregler eksistere i høy grad.

Sosiokulturell læringsteori forutsetter dermed at læring skjer gjennom samhandling mellom forelesere og studenter, og studenter seg imellom, og hvor vurderingsformene preges av gruppearbeid, FoU-prosjekt og mappevurdering.

I den senere tid er det lagt mer vekt på samarbeidslæring gjennom bruk av sosiale medier, utvikling av praksisfellesskap og kunnskapsproduksjon. Teknologi- og samfunnsutviklingen endrer perspektivet på læring og utfordrer tradisjonelle arbeidsmetoder, vurderingsformer, nye teoretiske tilnærminger og organiseringspraksiser. Læring foregår i større grad i en kontekst preget av kompleksitet og teknologitette sosiale omgivelser.

Veiledning til hvordan Fagskolen i Nord kan bidra for å fremme studentens læring og læringsutbytte	Versjon.: 1.01	Dok.id.: 1.1.4.4.2
		Side : 5 av 13

I MOOC-sammenheng, og da særlig i tilknytning til cMOOC, snakker man gjerne om konnektivisme. Her settes den som lærer i sentrum og digitale tjenester utgjør sentrale ressurser i læringsgrunnlaget. Et sentralt punkt i konnektivismen er at de som lærer vil utforme sine egne personlige læringsnettverk. Som nevnt kjennetegnes cMOOC ved at deltakerne i større grad bidrar til å finne fram til eller utvikle innhold til læreprosessene enn hva tilfellet er med xMOOC, som i større grad bygger på atferdsteoretiske og kognitive tradisjoner.

Olga Dysthe (2001) oppsummerer et sosiokulturelt syn på læring:

- Læring er situert.
- Dette dreier seg om hvilken sammenheng læring foregår i. Det handler om hvordan omgivelsene påvirker oss og hvor relevante de oppleves for det som skal læres.
- Læring er grunnleggende sosial.
- Den rollen som andre personer (lærere, medelever, arbeidskamerater) spiller i læringsprosessene, går ut på å gi stimulans og oppmuntring for individuell konstruksjon av kunnskap. Interaksjoner med andre i læringsmiljøet er avgjørende både for hva som blir lært, og hvordan.
- Læring er distribuert mellom personer.
- Fordi kunnskapen er fordelt, må også læringen være sosial.
- Læring er mediert.
- De intellektuelle og praktiske ressursene vi har tilgang til påvirker hvordan vi forstår omverdenen og for å handle. I alle disse prosessene er kommunikasjon og interaksjon mellom mennesker helt sentralt.
- Læring er deltaking i praksisfellesskap.

Jean Lave og Etienne Wenger gav i 1991 ut boka ”situated Learning”, der de presiserer at læring primært skjer gjennom å delta i praksisfellesskap.

Språk og kommunikasjon.

Språket det viktigste redskapet for å kunne kommunisere og tilegne kunnskaper i fellesskap. Den sosiokulturelle teorien legger til grunn at språket har tre funksjoner:

- Utpekende funksjon ved at vi kan navngi det som finnes rundt oss.
- Semiotisk funksjon som innebærer en relasjon mellom språklige uttrykk, dvs. at det skapes sammenhenger i språket. Dette gir språket mening og innhold.
- Retorisk funksjon, der måten vi bruker språket for at det skal gi mening er avgjørende.

Behaviorismen

Behaviorisme er en psykologisk tilnærming til læring, utviklet i USA tidlig på 1900-tallet. Viktige forløpere for behaviorismen var Ivan Pavlov, som påviste klassisk betinging. Dette innebærer en type læring der et individ kobler sammen en biologisk viktig stimulus (eks. mat) med en annen stimulus (eks. lyd) som signaliserer at maten kommer. Individet lærer dermed gjennom å gjøre en kobling mellom årsak og effekt. Dette ble videreutviklet av Edward Lee Thorndike som beskrev den såkalte effektloven, som sier at forbindelsen mellom en stimulus og en respons styrkes eller svekkes, avhengig av responsens konsekvenser.

John B. Watson utførte eksperimenter på 9 måneder gamle Albert. Little-Albert-eksperimentet gikk ut på å vise en hvit rotte til Albert og få ham til å begynne å gråte ved å lage en høy lyd. Etterhvert var kun synet av rotten, eller en hvit bomulldott, nok til å få ham til å begynne å gråte.

John B Watson - Akron psychology archives

Veiledning til hvordan Fagskolen i Nord kan bidra for å fremme studentens læring og læringsutbytte	Versjon.: 1.01	Dok.id.: 1.1.4.4.2
	Side : 6 av 13	

Begrepet behaviorisme oppsto imidlertid først rundt 1910 med John B. Watson. Han utarbeidet en metode for å observere egne tanker og følelser (Introspeksjon) som kan forstås som noe nær det motsatte av ekstern observasjon. Introspeksjon er direkte (man kan oppleve egne følelser, på en umiddelbar og direkte måte), mens en observasjon av andre derimot er indirekte.

Burrhus F. Skinner jobbet videre med Watsons teorier, gjennom å inkludere bevissthet og andre ikke-observerbare forhold («private hendelser») i sitt arbeid med å utvikle forklaringsmodeller for atferd basert på prinsippene om læring.

Behavioristisk læringsteori antar dermed at overføring av kunnskap skjer fra foreleser og et fastlagt pensum til studenter, der vurderinger i stor grad preges av reproduksjon av kunnskap. Drivkraften for læring kan sies å være en ytre motivasjon, og en kommunikasjon fra én lærer til mange studenter som mottar og eventuelt reproducerer kunnskap i en eksamen. Den store majoriteten av såkalte xMOOC-tilbud, med videoforelesninger og formidling av innhold, har et slikt behavioristisk preg.

Behavioristisk læring, oppsummert:

- Undervisning og læring knyttet til overføringsmetaforen
- Kunnskap og informasjon blir overført mellom mennesker ved at senderen koder et budskap i språklig form, som så blir sendt til mottakeren ved hjelp av et medium.
- Mottakeren avkoder budskapet og lagrer det i minnet til senere bruk.
- Undervisning innebærer da ulike måter å overføre budskap på. Lærerens rolle blir å 'lære fra seg', mens studenten er rene mottakere og 'lærer til seg'.
- Vurdering går ut på å sjekke hva som sitter igjen hos den lærende.

Dette er et forenklet og teknifisert syn på hvordan menneske samspiller og lærer av hverandre (Dysthe 2002)

Kilder

Dysthe, O. (2001). Dialog, samspel og læring. Oslo: Abstrakt forlag, 2001.

Lave, J & Wenger, E. (1999) Situated Learning. Legitimate peripheral participation. Cambridge University Press

Imsen, Gunn (2005) Elevens verden. Innføring i pedagogisk psykologi, 2005. Universitetsforlaget

Seljø, Roger (2000): Læring i praksis, et sosiokulturelt perspektiv, Cappelen akademiske forlag

Øhra, M. (1999) Medier, teknologi og historie.

<https://munin.uit.no/bitstream/handle/10037/1833/thesis.pdf?sequence=1&isAllowed=y>

<https://munin.uit.no/bitstream/handle/10037/7698/thesis.pdf?sequence=2&isAllowed=y>

3 Studentens Input til egen læreprosessen

Se også: [Studentens Læreprosess](#)

- Forkunnskaper og erfaringer fra tidligere skolegang og arbeidslivet.
- Holdninger til læring, skole og skolens personal
- Motivasjon for å lære og å fullføre utdanningen.
- Forståelse av egen studentrolle
- Forventninger til seg selv

Veiledning til hvordan Fagskolen i Nord kan bidra for å fremme studentens læring og læringsutbytte	Versjon.: 1.01	Dok.id.: 1.1.4.4.2
	Side : 7 av 13	

- Forventninger til skolen og skolens personal
- Forestillinger om det eller de yrker utdanningen fører frem til
- Forkunnskaper og forestillinger om utdanningens innhold, arbeidsmåter, omfang, krav til egeninnsats mv.
- IKT kompetanse og ferdigheter

4 Skolens og lærernes input til studentens læring

Se også: [Læringssyn](#), [studentsyn](#) [menneskesyn](#), [holdninger](#), [kompetanse](#), [Studentens Input til egen læreprosessen](#), [Skolens bidrag til ledelse av studentens læreprosess](#), [Skolens bidrag til ledelse av studentens læreprosess](#), [Skolens støtte til studentens læreprosess](#), [Skolens bidrag til ledelse av studentens læreprosess](#)

Skolens bidrag til studentens læring hviler på kulturen som eksisterer i organisasjonen, hvilket studentsyn og læringssyn som den enkelte underviser har. Den enkelte undervisers evne til å lede læreprosesser, fagkompetanse, pedagogisk kompetanse, holdninger og vilje til å bidra til studentens læring. For å vite hva vi skal bringe inn i læreprosessen må vi ha skaffet oss noen kunnskaper om hva student selv bringer inn.

Underviseres aktivitet reguleres av

- Lover
- forskrifter
- Studieplan
- nasjonale overenskomster og samarbeid
- lokalt samarbeid
- Lærerressurser
- Utstysressurser
- Læringsarenaer: digitale og fysiske
- Litteratur, informasjon, mv
- Forelesninger
- oppgaver mv

Læringssyn, studentsyn menneskesyn, holdninger, kompetanse

Skolens ledelse, lærere, kontorpersonell, vedlikeholdspersonell, IKT personell.

Hvordan snakker vi til våre studenter, og hva snakker vi om?

Hvordan omtaler vi våre studenter i hverdagen?

Hva ser vi etter når vi vurderer?

Hvilken tro har vi på at den enkelt kan lykkes?

Hva er vårt kompetansenivå i forhold til både det som er tilegnet gjennom utdanning og erfaringer fra jobb og virke.

OSV

5 Studentens ledelse av egen læreprosessen

Se også: [Studentens Læreprosess](#)

Studentens tillærte læringsvaner:

Evne til selvledelse:

Disponering av tid, planlegging av læringsarbeidet, evne til å velge bort aktiviteter til fordel for læringsarbeidet.

Lært studieteknikk, bevissthet om forskjellige læringsstrategier.

Evne til å prioritere bruk av tid ved planlegging.

Evne til å holde fokus og konsentrere seg

Evne til å velge bort det behagelige fremfor og ta fatt på det som virker slitsomt.

Bevissthet om egen læring.

Hvordan lærer jeg best.

Hvordan bruker jeg min tid best mulig

Selverkjennelse:

Erkjenne nå situasjonen: Mine styrker og muligheter, mine svakheter og hva truer mitt læringsarbeid

Erkjenne hva jeg vil: Hva vil jeg gjøre med livet mitt? Hvilke mål har jeg? Hvordan kommer jeg dit jeg vil? Hva vil jeg at andre skal se i meg?

Erkjenne mine følelser: Hva er min tro på å mestre? Er jeg optimistisk? Hvordan skaper jeg flyt i mitt studiearbeid? Hva stresser meg? Hva får meg til å føle ubehag? Er det noe som skaper motsetninger i meg i forhold til læring?

Erkjennelse av hvorfor: Hvorfor gjør jeg dette? Hvorfor skal jeg studere? Hvilken samfunnsnytte vil jeg bidra med? Hvilke personlige belønninger oppnår jeg? Hvorfor vil jeg lære? Hvorfor vil jeg mestre, Hvilken mening gir alt dette?

6 Skolens bidrag til ledelse av studentens læreprosess

Se også: [Studentens ledelse av egen læreprosessen](#)

Ledelsens strategi for utvikling av lærernes kompetanse, beslutning om strukturer, etablering av rammer for handling, Skolens pedagogiske Platform, regelverk, og andre tiltak for å lede skolens læringsarbeid. Jo mer vi vet om hvordan studenten leder egen læreprosess, jo større er vår mulighet til å hjelpe studenten med selvledelse.

Studieplan

Struktur i opplæringen og Struktur i LMS

Fremdriftsplan, Driftsplan, veiledning til studentens egen planlegging

Frister og rammer for atferd

Teori og øvelser om selvledelse

Veiledning til hvordan Fagskolen i Nord kan bidra for å fremme studentens læring og læringsutbytte	Versjon.: 1.01	Dok.id.: 1.1.4.4.2
	Side : 9 av 13	

Studieteknikk

Introduksjon av læringsstrategier som studenten kan nyttiggjøre for å strukturere og lede eget arbeid.

Vurdering for læring. Bidra med råd og veiledning som har til hensikt å bidra til at studentene styrker egen læringsprosess, faglige utvikling, ved å bli flinkere til å prioritere, og bedre til å lede egen læring. Videre introdusere studenten for læringsstrategier og problemløsningsverktøy som kan hjelpe vedkommende i sin faglige utvikling og egen læring..

Vurdering som læring: Bidra til at studenten reflekterer over egen læringsprosess og bevisstgjør seg selv om sin egne kunnskaper og ferdigheter, sine læringsvaner og selvledelse, samt bidra til at studenten får innsikt i egen læring og justerer sine læringsvaner.

7 Studentens Støtte av egen læreprosessen

Se også: [Studentens Læreprosess](#)

Studentens tro på å kunne lære er en faktor som jeg mener er viktig. Det finnes studenter som har gitt opp og har liten tro på egne læringsmuligheter.

Studentens fokus når de møter nye lærings utfordringer, ser vi dem som en hindring, eller en utfordring.

Tidligere erfaringer positive eller negative erfaringer i forhold til læringsarbeidet.

Studentens grad av å ha opplevd mestring i forhold til skole.

Tidligere opplevd støtte fra skole, foresatte og andre i forhold til eget læringsarbeid.

Funksjonshemminger:

Bevegelseshemming, Autismespekterforstyrrelser, Synshemming, Hørselshemming, Muskel og skjelettlidelser ADHD, Dysleksi, Dyskalkuli, psykiske lidelser Astma, Allergier, eksem, generelle lese, skrive og regnevansker som ikke er diagnostisert osv...

8 Skolens støtte til studentens læreprosess

Se også [Studentens Støtte av egen læreprosessen](#)

Vi bør skaffe oss informasjon om hvor stor tro studenten har på egen læring, hvordan de trives og om de opplever å være i et godt psykososialt miljø. Vi bør også skaffe oss innsikt i om det er spesielle utfordringer studenten har. Dette vil gi oss større mulighet til å gi studenten den støtte og motivasjon som trenges for å øke selvfølelse og fremme læringen.

Økonomisk handlingsrom

Fysisk læringsmiljø inkludert undervisningsutstyr, laboreringsutstyr, simulatoranlegg, renhold mv.

Ledelsens arbeid for å fremme et positivt psykososialt arbeids og læringsmiljø.

Skolens pedagogiske Platform / strategi for å fremme læring inkludert fokus på å skape kultur for vurdering for og som læring.

Bidra til tilpasset læring - Læreren må skaffe seg kunnskap om hva studentene kan og hva de mestrer, slik at de med utgangspunkt i dette kan veilede og styrke Studentens læringsprosess.

Bidra til tilpasset mestring -Studenten må oppleve mestring for å styrke sin egen motivasjon og selvtillit og selvfølelse.

Veiledning til hvordan Fagskolen i Nord kan bidra for å fremme studentens læring og læringsutbytte	Versjon.: 1.01	Dok.id.: 1.1.4.4.2
	Side : 10 av 13	

Vurdering for læring. Bidra med råd og veiledning som har til hensikt å bidra til at studentene styrker egen læringsprosess, faglige utvikling, ved å bli flinkere til å prioritere, og bedre til å lede egen læring. Videre introdusere studenten for læringsstrategier og problemløsningsverktøy som kan hjelpe vedkommende i sin faglige utvikling og egen læring..

Vurdering som læring: Bidra til at studenten reflekterer over egen læringsprosess og bevisstgjør seg selv om sin egne kunnskaper og ferdigheter, sine læringsvaner og selvledelse, samt bidra til at studenten får innsikt i egen læring og justerer sine læringsvaner.

9 Den didaktiske relasjonsmodellen, et planleggingsverktøy for å planlegge for læring.

Se også: [Skolens og lærernes input til studentens læring](#)

Den didaktiske relasjonsmodellen:

Didaktisk relasjonsmodell

Didaktisk relasjonsmodell er mye brukt for å planlegge undervisning. Begrepet didaktikk refererer til praktisk undervisningslære.

En rekke ulike faktorer påvirker læring og krever velbegrunnede pedagogiske vurderinger. Dette gjelder både om læringen foregår i grupper eller enkeltvis.

Modellen tar utgangspunkt i seks gjensidig avhengige elementer når man planlegger undervisning. De seks elementene er deltakerforutsetninger (menneskelige forutsetninger), rammefaktorer, mål, innhold, arbeidsmetoder (pedagogisk tilnærming, læringsaktiviteter) og vurdering/evaluering. Didaktikk handler om overveielser knyttet til virksomhetens hva (mål og innhold), hvordan (metodikken) og hvorfor (overveielser, begrunnelser).

Modellen kan brukes for å legge til rette for læring for alle i en læringsprosess. I beskrivelsen av modellen blir begrepet undervisning benyttet, men det er naturlig å gjøre mange av de samme vurderingene også i forbindelse med for eksempel informasjon og veiledning. Undervisning er en aktivitet som læreren initierer og som har til hensikt at studenten lærer. Det betyr at det vesentlige er studentens læring og det læringsutbyttet som oppnås.

Figur som illustrerer didaktisk relasjonsmodell Illustrasjon: Den didaktiske relasjonsmodellen (Hiim og Hippe 2009, Bjørndal og Lieberg 1978).

Deltakerforutsetninger / Menneskelige forutsetninger (målgrupper)

Hvem er undervisningen for, og hvilke læreforutsetninger har de? Hva har de behov for å lære noe om, og hva kan de fra før? Alder, språk, kulturell bakgrunn og motivasjon er viktige faktorer. Når undervisningen retter seg mot personer som har helseutfordringer, vil læreforutsetningene ofte variere og ha stor betydning for utbyttet. Selvtillit, selvbylde, tidligere erfaring med læring, troen på å kunne lære, angst, bekymring, smerte og utmattelse er opplagte ting som vil påvirke læreforutsetningene.

Rammefaktorer

Hvilke rammer representerer muligheter og begrensninger i denne undervisningssituasjonen? Her vil tid og sted være av betydning, sammen med lokalitetenes egnethet, tekniske hjelpemidler og annet læringsmaterieil. Distribuert undervisning / læring via digitale hjelpemidler. eller stedbaset læringsaktiviteter. Økonomiske og faglige ressurser utgjør også rammer i denne sammenheng. Det kan hende at undervisningen vil koste deltakerne penger. Hvilke faglige ressurser er tilgjengelig – og hvor mye tid kan de bruke på å planlegge, gjennomføre og evaluere undervisningen eller veiledningen? Er det rammer for å inkludere eksterne? Behov og tilgang på utstyr, laboratorier, simulatorer med videre spiller inn.

Mål

Veiledning til hvordan Fagskolen i Nord kan bidra for å fremme studentens læring og læringsutbytte	Versjon.: 1.01	Dok.id.: 1.1.4.4.2
	Side : 11 av 13	

Hva er realistiske mål med undervisningen? Hvilket læringsutbytte er det ønskelig at studentene sitter igjen med? Handler det om å utvikle kompetanse som inkluderer både kunnskap, holdninger og ferdigheter, eller handler det kun om å tilegne seg kunnskap? Er det et viktig mål at deltakerne opplever fellesskap i en gruppe? Målene bør settes sammen med målgruppen eller noen som representerer målgruppen. Studieplanen vil her være et styrende dokument for etablering av læringsmål. Skal alle studenter lære det samme, eller skal studentenes forkunnskaper være medvirkende faktor til læringsutbyttet?

Innhold

Innholdet ses i sammenheng med mål og personens/målgruppens læreforutsetninger. Det handler om hvilke temaer eller saksforhold som tas opp i undervisningen. Innholdet skal gjøre det mulig å nå målet innenfor de rammene som eksisterer. Studieplanen vil her være et styrende dokument for definering av innholdet.

Arbeidsmetoder (pedagogisk tilnærming)

Hvilke metoder egner seg best for å nå målene som er formulert – med de rammene som eksisterer? Er det mest tjenlig å samle personer i grupper eller møte de individuelt? Må læringsprosessen være synkron, eller kan den være asynkron? Kan distribuert læring nyttes eller må de samles av hensyn til tilgjengelige læringsressurser? Er det viktig med dialog og erfaringsutveksling eller egner forelesninger seg best? Er det nyttig å bruke fortellinger, rollespill, aktivitet, bilder, film, laborering, simulering eller andre pedagogiske metoder og verktøy? Hvilket syn man har på læring vil sannsynligvis ha betydning for valg av pedagogisk tilnærming, metoder og verktøy.

Evaluerer og Vurdering

Formålet med å evaluere er å kvalitetsutvikle undervisningen, samt etterspørre nytte. Ble målene nådd? Hvordan fungerte metodene i forhold til mål, rammer og målgruppe? Hva var mest nyttig? Noe som kan gjøres bedre til neste gang? Evaluering underveis kan være nyttig for å gjøre nødvendige justeringer underveis.

Vurderingen har til hensikt å gi forutsigbare kriterier for den summative vurderingen og samtidig kunne planlegge hvordan vurdering for og som læring skal tilrettelegges i denne læringsaktiviteten.

Litteratur:

Hiim H, Hippe E (2009). Undervisningsplanlegging for yrkesfaglærere. Gyldendal.

10 Modell for kvalitetsstyring av prosesser PDCA

Se også: [Skolens og lærernes input til studentens læring](#)

PDCA står for Plan (Planlegging) Do (Handle/ gjennomføre) Check (Observer/ kontroller) Act (Reflekter og gjør justeringer/ juster/ erfaring for ny plan) eller Plan Do Check Adjust og blir brukt som en del av bedrifter sin CIP filosofi, for å løse problemer og skape kontinuerlig forbedringsprosesser i arbeidet eller produktene.

Hele konseptet bak PDCA filosofien er bygget på den vitenskapelige metoden, som er en del av teknikker for å undersøke fenomener, tilegne seg ny kunnskap, eller korrigere og integrere forkunnskaper. Det var Edwards Deming som gjorde PDCA populært gjennom den morderne kvalitetskontrollen.

Hvorfor fungerer det?

Veiledning til hvordan Fagskolen i Nord kan bidra for å fremme studentens læring og læringsutbytte	Versjon.: 1.01	Dok.id.: 1.1.4.4.2
	Side : 12 av 13	

Det finnes flere metoder for bruk av PDCA filosofien, og den mest kjente av dem er nok Toyota sin versjon. Toyota og andre LEAN bedrifter bruker PDCA for å engasjere og motivere arbeidsstokken sin for å stille sterkere i et svært konkurranseutsatt marked.

Når du gir ansatte eierforhold til sitt arbeid vil de jobbe for levere bedre kvalitet. Det er ansvarsfølelsen hos dem som blir aktivisert, og PDCA oppsettet utnytter dette. De som til daglig er oppi arbeidet vil ha et unikt syn på hvor enkelt problemer kan løses. Hvis ledelse skal ha 100% styring vil de blande inn masse folk og gjøre hele prosessen lite effektivt.

Gir du operatøren eller medarbeideren tilliten og muligheten til å kunne gjøre tiltak selv, så vises det som oftest igjen på KPI'en som en positiv trend både i kvalitet, effektivitet og kostnad. Bilde under illustrerer hvordan bruken av PDCA oppsettet vil gi dere kontinuerlig forbedringer

Er det vanskelig å komme i gang med?

PDCA er en forenkling av A3 / LEAN oppsettet, noe som gjør at det svært enkelt å komme i gang med. Du trenger ikke noe mer opplæring enn informasjonen du får her, da du lærer mens du gjør det. Bare bruk PDCA oppsettet for å komme i gang med den kontinuerlige forbedringen hos dere slik:

1. Lag raskt et oppsett i Excel
2. Bruk det mot «enkle» problem
3. Se resultatet

Slik kommer du i gang

For å kunne bruke PDCA skjemaer må du forstå hva de forskjellige bokstavene betyr.

Plan: Det er her du definerer hva som er problemet/ utfordringen/ oppgaven. Etter problemet/ utfordringen/ oppgaven er blitt definert lager du en plan for hvordan du skal håndtere dette.

Do: Nå følger du planen som er satt opp til å fikse problemet, løse utfordringen/ gjennomføre oppgaven

Check: På dette punktet skal du analysere resultatet av planen. Ga forbedringen forventet resultat?

Act: Ga forbedringen forventet resultat? Hvis ja så sett det opp som ny standard. Hvis det ikke ga resultatet du var ute etter så repetere du PDCA'en til problemet, utfordringen, oppgaven er løst.

Eksempel på en enkel metode å gjøre det på: PDCA

Lær mer om å kvalitetssikre og effektivisere arbeidsplassen

Når du begynner å ser gevinsten og behersker bruken av PDCA-skjemaer ved din arbeidsplass, så kan du bygge på kompetanse med A3 problemløsning. Det er en mer avansert variant av PDCA som bør brukes opp mot mer kompliserte problemer.

11 Læringsutbyttet til studenten er målet for de aktiviteter vi iverksetter for å fremme læring

Se også: [Praktisering av yrke](#)

Veiledning til hvordan Fagskolen i Nord kan bidra for å fremme studentens læring og læringsutbytte	Versjon.: 1.01	Dok.id.: 1.1.4.4.2
	Side : 13 av 13	

Studenten:

Studentens læringsutbytte vil være individuelt og antagelig vil dette avvike fra alle andre studenters læringsutbytte i form av hvordan det lærte forstås og er satt i sammenheng med individets verdensbilde.

Studentens egen opplevelse av hva som er et godt læringsutbytte er individuelt og avhengig av de mål de satte seg selv, og den vurderingen andre gjør av deres læringsutbytte.

Fagskolen

Vurdering av den enkeltes læringsutbytte skal være i forhold til læringsutbyttebeskrivelsene i gjeldende studieplan for kullet.

Utfordringen for Fagskolen blir derfor å bidra til at den enkelte student utvikler sin kompetanse fra det utgangspunkt den enkelte har når de starter på studiet til de har en kompetanse som er i tråd med læringsutbyttene i studieplanen.

Fagskolens ansatte har da som hovedmål å bidra til at læringsutbyttet til den enkelte student blir så godt at den enkelt opplever mestring, bygger opp selvfølelse, faglig trygghet og troen på seg selv. Dette slik at de kan gå ut i en fremtidig jobb og oppleve at de er rustet til å møte de utfordringer de blir satt til å mestre.

12 Studentenes fremragende praktisering av yrke er hensikten med alt vi gjør

Hvilken relevans hadde utdanningen for yrket?

Sett fra student og arbeidsgivers side?

Hva tenker studenten om den utdanningen han har fått?

Hva forteller vedkommende til sine venner?

Hva sier arbeidsgiver om den fagpersonen som ble tilsatt?

Hva er historien om fagskolen, hva snakkes det om, hvilken status har utdanningen osv.?

Kryssreferanser

Eksterne referanser